

Mehed, astuge tagasi!

NORMAN AAS

Scanspix

VASTUTUS: Kas riigi peaprokurör Norman Aas ja Kaitsepolitseiameti peadirektor Raivo Aeg võtavad vastutuse järjestikuste läbikukkumiste eest prokuratuuris ja kapos? Vähemalt üks erakond – Keskerakond – neilt vastust nõuab.

RAIVO AEG

Scanspix

Keskerakonna juhatus tegi justiitsminister Kristen Michalile ja siseminister Ken-Marti Vaherile ettepaneku vabastada ametist riigi peaprokurör Norman Aas ja Kaitsepolitseiameti peadirektor Raivo Aeg usalduse kaotuse ning nende juhitud asutuste poolt toime pandud õiguserikkumiste tõttu.

URMI REINDE

Samuti tegi erakonna juhatus oma Riigikogu fraktsioonile ettepaneku algatada sügisel riiklikult tähtsa küsimusena arutelu olukorra üle prokuratuuris ja kaitsepolitseis, kust tuleb ridamisi praaki.

Ka Kesknädala hinnangul on neis ametis toimuv poliitkallutatus ohtlik Eesti omariiklusele, kuna mõjub õiguskorda laastavalt. Keskerakonna juhatus arutas eelmisel nädalal erakorralisel koosolekul maadevahetuse üldsust šokeerinud kohtuotsust, millega kuus aastat kestnud ja asjaosalisi ülimalt ruineerinud protsess lõppes – kõik süüalused, nii poliitikud kui ka ärimehed, mõisteti õigeks.

Süüdistused vajusid kokku nagu kaksiktornid

Kohtunik Valeri Lõõniku julgest ja kallutamata käitumisest on alates 19. juunist, kui ta otsuse teatavaks tegi, ühiskonnas juba palju räägitud. Prokuratuur ja kapo otsusega rahule ei jäänud, sest nende aastatepikkusest pingutusest ei jäänud pilbast pilpa peale. Muidugi otsustasid läbikukkunud prokurörid asja edasi kaevata – täna, Kesknädala ilmumise päeval, saab neil täis selleks seaduses ettenähtud aeg.

Muide, arenenud maailmas ja õigusriikides õigeksmõistvaid otsuseid edasi peaaegu ei kaevata.

Viimase poole aasta sündmuste valguses on Keskerakond pidanud palju rääkima kapo ja prokuratuuri sekkumisest päevaliitlikasse. Kriitiliselt on sel teemal sõna võtnud ka kohtunikud, advokatuuri esimees, advokaadid, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees ja parlamendisaadikud.

Maadevahetuse kohtuprotsessi tulemus kinnitas just seda, millele tsentristid on aastaid tähelepanu juhtinud – jõustruktuurid rikuvad karistamatult inimeste põhiõigusi.

Loe edasi lk 3

Eesti majandus 20 – kust tulek, kuhu minek?

Majanduse ülesandeks on meid toita ja katta, riigile arenguvõimalusi ja rahvale eneseteostust pakkuda. Asjadele ja arengutele vaatavad inimesed paratamatult erineva pilgu ja tundeaga.

JANNO REILJAN
Tartu Ülikooli välis-
majanduse professor

Täissöönu astub vaeste supiköögist suure kaarega mööda ega mõista, miks nii lahja lobi saamiseks järjekorras seistakse. Töötuks jäänud vanemale inimesele võib see supiköök aga pakkuda ainsa (sooja) söögikorra päevas. Kodus toitudega hellitatud laps ei mõista, miks teine lihtsat koolieinet nii suure isuga sööb. Suurest vaesest perest laps aga

teab, et kodus tuleb tal õdedevendade köhutäie nimel oma isu ema eest varjata.

Juba sel igapäevaelu tasemel lahknevad hinnangud Eesti majandusele nagu öö ja päev. Mida sügavama sisuga küsimusi käsitleme, seda keerulisemaks hinnangu andmine muutub. Iga inimene asub ise oma majandusliku mätta otsas ja hinnang antakse ikka omakasust lähtudes.

Kust tulek?

Nõukogude käsumajanduses olid kõik ühtviisi palgatööliised, sest tootmisvahendid olid „rahva omadena“ riigi (ametnike) valitsemise all. Näiliselt oli turumajanduslik

stardipositsioon kõigile võrdne. Loomulikult ei olnud see nii. Inimesed ei ole looduse loominguna ja ühiskondliku harimisprotsessi produktina kunagi võrdsed. Küllap treenivad mõnedki kiirjooksjad usinamalt kui Usain Bolt, paraku jookseb ta neil näiliselt mängleva kergusega eest minema. Spordis on rada kõigile enam-vähem sama. Majanduses on aga ka turumajandusliku konkurentsi tingimused (rajad) sageli erinevad.

Ettevõtlikumad inimesed asusid esimestes vabadusetuultes kohe oma ettevõtteid asutama, mõnedki neist jäid püsima ja kasvasid suureks. See on ma-

janduse arendamise raske ja austusväärne tee. Teistel ei olnud küll ettevõtlusideed, kuid neil oli juhtiv positsioon riigiettevõtetes. Nad löid turumajanduslikuks käe harjutamiseks oma väikeettevõtteid. Ja õigesti tegid, sest suure ettevõtte turumajanduslikuks juhtimiseks neil enamasti oskusi ei jätkunud ja nood lõpetasid pankrotiga. Õnneks olid riigiettevõtete endised juhid hästi toime tulnud oma väikeettevõtetega (tegelesid peamiselt riigiettevõtte toodangu odavalt ostmise ja kallilt edasimüümise). Väike võttis suure varad pankrotipesast üle, ja nii mõnigi endine riigiettevõtte hakkas

eraettevõtteks endisest palgatöölisest omanikule miljoneid teenima. See tee tagas esimesest palju kiirema ja suurema edu, kuigi austusväärset oli selles vahest vähevoitu.

Õppimisvõimelised töönimesed kohandasid end uute oludega ja nende peredes on leib üldjuhul ikka laual. Paljud (vanemaealised) ei suutnud aga varemsaavutatud ühiskondliku positsiooni kaotust üle elada ja vajusid põhjakihti. Turumajanduslikus eluvõitluses ei olnud aega neid (nn luusereid) tähele panna.

Loe edasi lk 4-5

Juhtkiri

Kildkonna huvid põrkuvad avalikkuse huvidega

JÜRI KUUSKEMAA
kunstiteadlane

21 aastat kestnud omandireform jätkub. Kuigi loodud õiglust looma, on ta juba terve põlvkonna vältel tekitanud uut ebaõiglust. Kannatanud on tuhanded pered ja isegi asutused ning institutsioonid. Taas on üles kerkinud Mustpeade maja tagastamine – valitsus tegi selle otsuse eelmisel nädalal. Taas on kildkonna huvid põrkumas avalikkuse huvidega.

Meil pole veel tänagi täit selgust, mis on riigi omand, mis kuulub kohalikele omavalitsusele ja mis on eraomandis. Tallinna vanalinnas on isegi osa linnamüüri torne langenud eraomandisse, kuigi üksnes nimetus „LINNAMüür“ peaks otse viitama, kes on õigusjärgne omanik. Alles hiljuti pidime kulutama hulga linnarahva raha Neitsitorni tagasisaamiseks linnale. Mäletate ju, kuidas ta mõnikümne aastat tagasi uhkesti korda tehti ja kuidas ta seejärel omandivaidluste ajal järjest rohkem ja rohkem rääma vajus?

Kas meie enesekindlale valitsusele meeldiks, kui krahv Stenbocki järeltulijad nõuaksid endale tagasi nende – Stenbocki maja? Seegi on rohket riigimiljonite eest korda tehtud. Kas valitsus loovutaks?

Kui aga praegu Roomas resideeriv Saksa Ordu tahaks enda kättesse Toompea lossi? Küllap kinnitaksid nii krahv Stenbocki kui ka Saksa Ordu meistrid, et Eesti Vabariigi valitsus ja riigikogulased tohiks nii Stenbocki maja kui ka Toompea lossi lahkesti edasi kasutada ning et „tagastamine ei kahjustaks praeguste kasutajate huve ja nende soov oleks vaid õigluse taastamine... (ning neile rendi maksmine). Mis aga juhtub, kui peaaegu olematuks kuivanud Mustpeade vennaskond hooned tagasi saab, aga ei saa hoolduse ja haldamisega hakkama? Väga tõenäoliselt müüakse see sellisel juhul esimesele ettejuhtuvale ostjale, kellel on kohe raha lauale panna!

KESKMÖTE: Tegutsedes kildkondlike huvide toetamise nimel, asub valitsus tegutsema rahvuslike kultuurihuvide vastu.

Kehtiv omandireformi seadus lubab olulise kultuuriväärtusega objekte mitte tagastada. See säte võimaldaks loobuda ka kõnesoleva objekti tagastamisest. Siit tulenebki küsimus ja imestus, miks valitsus ei luba Tallinna linnal rakendada sedasama seaduse sätet Pikk 26 asuva Tallinna Mustpeade vennaskonna majavaliduse suhtes?! Kõne all olev hoonekompleks koosneb kolmest majast kokku 87 ruumiga ning hõlmab ka põlist eestluse kantsi – Oleviste Gildi hooneid.

Minu arvates tehti viga 1992. aastal, kui Mustpeade vennaskond (oma tegevuse Tallinnas juba 1940. aastal lõpetanud) omandireformi õigustatud subjektiks tunnistati. Protsessimine Mustpeade majavaliduse pärast on kestnud aastaid. Linn on lähtunud soovist hooned oma valdusse jätta omandireformi aluste seaduse sätte alusel, mille kohaselt suure kultuuriajaloolise väärtusega hooneid ei tarvitse tagastada. Põhjuseks on olnud soov tagada hoonestuse jäämine ühiskonna teenistusse avaliku kultuuriobjektina. Minule täiesti arusaamatutel põhjustel on Eesti Vabariigi valitsus asunud avaliku kultuurihuvi asemel toetama ühe kildkonna huve. Samas meie põhiseadus kinnitab, et meie riigi mõte ja eesmärk on eesti rahva, keele ja kultuuri säilitamine, mitte aga erastamine. Tegutsedes kildkondlike huvide toetamise nimel, asub valitsus tegutsema rahvuslike kultuurihuvide vastu. Meedia on väitnud, et „Mustpeade vennaskonnaga on liitunud mitmeid prominente“. No ja mis siis?

Riigikohus peatas 2011. aasta alguses tagastamisprotsessi, nõudes osapoolt uusi argumente. Valitsus leidis, et „mustpeade argumentid on tugevamad“ ning otsustas nüüd vahetult suvepuhkuste eel „asja ära teha“. Minu teada pole peale paari vastuolulise deklaratsiooni avalikkusele teadagi antud, millised on Mustpeade vennaskonna argumentid, rääkimata „tugevamatest argumentidest“.

MILLE POOLEST ON ÜKS ÜLINAPI LIIKMETE ARVUGA MEESTE KLUBI PAREM HALDAJA/VALDAJA KUI TALLINNA FILHARMOONIA JA TALLINNA LINN?

Lugupidamisest Mustpeade vennaskonna kunagiste ajalooliste teenete vastu võiks linn ehk sõlmida koostöölepingu vennaskonna järglastega.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	6 274 573

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Eesmaa: Mustpeade maja ei tohi kultuurirahvalt ära võtta

Keskerakonna juhatus arutas valitsuse otsust võtta kultuurirahvalt ära Mustpeade maja. Erakonna aseesimees Enn Eesmaa (pildil) rõhutas, et nii olulise kultuuriobjekti puhul ei tohi seada erahuvi kõrgemale ühiskondlikust huvist.

„Eesti mainekad muusikud on oma ametiliitude nimel pöördunud peaministri poole, et Mustpeade maja jääks avalikkuse kasutusse. Tõsist muret tuntakse selle üle, et eraomanikud ei pruugi tagada neid tingimusi, milles kultuuri tegemine selles väärkas hoones jätkuks,“ rääkis Eesmaa. Tema hinnangul on Tallinn olnud Mustpeade majale hea pere-mees.

„Hoone on korras hoitud ning seal on tagatud ülimalt head võimalused muusikutele esinemiseks ja publikule kontsertide ja teiste kultuuriürituste nautimiseks.“

Eesmaa tuletas meelde, et kohus on juba ühe korra otsustanud, et Mustpeade maja peab jääma Tallinna linnale ning kultuuriinimeste kasutusse.

„Nüüd tuleb Tallinnal jälle kohtutee ette võtta, et kaitsta oma investeringuid ning meie kultuuri jaoks nii olulist hoonet.“

Kesknädal meenutab, et Mustpeade maja ebakindlat saagat on korduvalt kajastanud ajaleht Pealinn, samuti meie leht. Suuremate portaalide kajastuste puhul on oluline märkida, et üle 90 protsendi netikommentaatoreist ei toeta arhitektuuriväärtuse tagastamist eraomanikele, eriti nii hääbuvalde seltskonnale nagu praegused mustpead. Teadjamaid struktuurid on tagastamise tagamaid kommenteerides sahanud, et nn mustpead on maja tagasisaamise tuhinas järjest noorenenud ja sinna võetakse viimasel ajal inimesi päris

kergekaeliselt, peaasi, et organisatsioon enne välja ei sureks kui maja käes. Keskerakondlasi sinna Kesknädalale teadaolevalt ei kuulu, küll aga isamaaliitlasi, nt Peeter Tulviste. Endise Tartu ülikooli rektorina võiks ta siiski asuda toetama eesti kultuuri ja mitte Saksa kitsa huvigrupi omandihuve.

Reformierakond kiusab teisitimõtlejaid taga

„Kui meile öeldakse, et Rapla vallavanema Alar Mutli (pildil) vahetab välja tema oma reformipartei, on tegemist formaalse tööga. Kõik, kes „mobiiltelefonist aku välja on võtnud“, kinnitavad, et Rapla vallavanema vahetamise taga on veteranpoliitik, vallavolikogu liige Harri Õunapuu. Miks, ei oska keegi vastata,“ kirjutas Raplamaa Sõnumite ajakirjanik

Margus Mikomägi 11. juunil lehe Teatritasku-nimelises rubriigis.

Nüüdseks on Rapla vallavolikogu Reformierakonna juhtimisel jõudnud olukorda, kus erakond sundis vallavanema kirjutama lahkumisavalduse, samas ei ole suudetud välja käia koalitsioonipartneritele sobivat uut kandidaati. Mõjukate Raplamaa reformierakondlaste Kalle Pallingu ja Harri Õunapuu vastus küsimusele, mida Mutlile süüks pannakse, on olnud, et see on erakonna siseasi. Tegelikult kangutati Alar Mutli ametist, kuna ta otsustas hääletada Rapla haigla nõukogu koosseisus kohaliku sünnitusosakonna sulgemise poolt. Sarnaselt Silver Meikariga läks ta Reformierakonna pealiiniga vastuollu ning sattus põlu alla.

Kesknädala hinnangul pandi „Raplamaa vürst“ Õunapuu lihtsalt vastutama partei pealiini poolt, et Mutli pärast „mässukatset“ kiiremas korras ametist vabastataks.

Kogu loosse toob veelgi selgust eelpool tsiteeritud Mikomägi. „Juba siis, kui vallavanema mahavõtmise jutt algas, ei osanud keegi mingit põhjust öelda. Jutuajamisest Harri Õunapuuga jäi mind segama ta ütlemine, et Kalle Pallingu taolisi noorreformikaid on täis kõik Eesti ministriumid. See poliitiku tõdemus oli öeldud selleks, et aru saaksin – Alar Mutli on

liiga isepäine. Viisakalt öeldes ei kipu ta rumalust kumardama, ei tee nägu, et lollus on tarkus ja lisaks mõtlemisele ütleb selle ka välja. Pisut lihtsustatult: kui Rapla vald vajab riigilt raha, siis sõltub selle saamine sellest, kui palju on vallavanem lakkunud noorreformarite tagumikku. Nii lihtne see siis ongi,“ lisas ajakirjanik Mikomägi.

Reformierakond käis uue vallavanema kandidaadina välja Kristen Michali usaldusaluse, peaministri nõunikuna töötava 28-aastase Henri Arrase, keda aga koalitsioonipartnerid IRL, Keskerakond ega ka mitmed reformierakondlased ei toeta.

Reformierakond käis seejärel oma partneritele välja ultimatiivse nõudmise. „Meie ettepanek koalitsioonipartneritele on toetada Henri Arrase kandidatuuri ja kui koalitsioonipartnerid seda ei taha teha, siis Reformierakond läheb ära opositsiooni,“ rääkis Harri Õunapuu.

Partnerid Arrase kandidatuuri aga ei toetanud ja nüüd arutatakse ka IRL-i ja Keskerakonna esitatud kandidaate. Kui kahe kuu jooksul vallavanemat ei leita, astub Rapla vallavolikogu

tagasi ja tööle hakkavad asendusliikmed.

Kesknädala hinnangul peaks kiiki aastaid Raplat valitsenud Reformierakond opositsiooni minema, sest oravate ülbis ja ainuvalitsemine on selgelt muutunud Rapla arengut pärssivaks teguriks. Raplaga sarnased arengud võiksid aset leida ka riiklikul tasandil, kus Keskerakonna, sotside ja IRL-i ühise keele leidmine pidurdaks Eesti muutumist üheparteiliseks riigiks.

HIIBUSE NÄDAL

PISIKE PAUS PÕLETAVATELE POLIITILISTELE PÄEVAPROBLEEMIDELE – SUVINE VAIKELU

Rohelise Pealinna algatus vallutab Euroopat

Euroopa Rohelise Pealinna idee algataja Jüri Ratas esines 29. juunil kõnega 2012. aasta Rohelises Pealinnas Vitoria-Gasteizis auhinnatseremoonial. Üritusel kuulutati 18 kandidaadi hulgast välja võitja 2014. aastaks – Kopenhagen. Avaldame lühidalt Ratase tegevuse.

Mul on hea meel tervitada teid Eesti Vabariigi parlamendi poolt! Soovin tunnustada seniseid Euroopa Rohelisi Pealinnu.

Esimesed tiitlivõitjad Stockholm ja Hamburg, praegune Euroopa Roheline Pealinn Vitoria-Gasteiz ning tuleval aastal seda auväärt tiitlit hoidev Nantes on väga erinevad linnad nii suuruselt kui ka asukohalt. Sarnaseks muudab neid soov tagada oma elanikele meeldiv ja tervislik elukeskkond. Need linnad on heaks eeskujuks kogu maailmale.

Täna Euroopa Komisjoni keskkonnavolinikku Janez Potočnik, kes teeb tööd selle nimel, et meie elukeskkond oleks puhtam ja inimsõbralikum ning meie loodusvarad oleksid kaitstud parimal võimalikul moel.

Rohelise Pealinna tiitli eesmärk on kutsuda üles Euroopa linnu ja inimesi püüdma parema ja säästvama elukeskkonna poole. See nimetus rõhutab arusaama, et urbanistliku keskkonna kasutamine tähendab ühtlasi selle kaitset. Meie ajastu reegel on raudselt lihtne – keskkonnakaitse on keskkonnakasutuse lahutamatu osa. Tiitliga ei kaasne küll mingit rahalist auhinda, kuid kindlasti aitab see elavdada majandust, sealhulgas turismi, ja end oma rahvale ja Euroopale positiivsest küljest näidata.

Rohelise Pealinna konkurs on nagu spordivõistlus, kus eeskätt on oluline osavõtt. Seni on tiitlile kandideerinud 56 erinevat linna. Nad kõik on pingutanud selle nimel, et nende elanikud saaksid elada väga heades keskkonnatingimustes. Tiitli pälvib igal aastal küll ainult üks, aga võitjaks võivad ennast pida kõik konkursil osalenud. Mul on hea meel, et Tallinnas selle linna päeval, 15. mail 2006. aastal välja käidud Euroopa Rohelise Pealinna algatus leidis tugevat toetust nii Euroopa linnade hulgas kui ka Euroopa Komisjonis. Algselt ühines meie ettepanekuga üle 40 Euroopa linna. Järgnevalt võttis Euroopa Komisjon enda peale statuudi ja konkursikorra väljatöötamise. Esimene Roheline Pealinn kuulutati välja 2009. aastal. Euroopa Roheline Pealinn on hea näide Euroopa Liidu sisest algatusest.

Algus esilehel

Ka seekord leidis kohus, et protsessi jälitustoimingute läbiviimisel rikuti oluliselt süüdistatavate põhiõigusi, kapo aga rikkus menetlusnõudeid.

Kasutamiskõlbatuks tunnustati kapos tehtud raamatupidamise ekspertiisi. Kohus jäi veendumusele, et süüdistatavate tehingud maadevahetustega olid seaduslikud. Seetõttu pidas Keskerakond vajalikuks osutada, et sellise tulemusega kohtuasjale tuleb suurt tähelepanu pöörata ning seisukoha peaks võtma Eestis iga poliitiline jõud.

Juhatuse istungil osales advokaat Viktor Sārgava

Keskerakonna juhatus kohtus ka Ester Tuiksoo advokaadi Viktor Sārgavaga, kes andis lühikäsitte protsessist ja tähtsamatest õigusrikkumistest selle käigus. Juhatuse liikmed esitasid Sārgavale rohkesti täpsustavaid küsimusi ning otsuse

vastuvõtmisel arvestati kuulduga.

Sārgava sõnul võib kogu protsessi süüdistavat osa hinnata ebanormaalseks ja arusaamatuks. Näiteks eriti nende materjalide kohta, mis puudutasid aastaid 2001–2006, võib öelda, et süüalused panid süüteo toime teadmata ajal ja kohas. Kohus otsustas, et selle põhjal ei ole inimestel võimalik ennast kaitsta.

Samuti ajasid prokurörid toimiku mõttetult suureks – esitati 40 000 lehekülge nn süüdistusi, millest ei olnud võimalik välja lugeda, keda ja milles reaalselt süüdistati. Sārgava sõnul „praktiliselt prinditi välja kogu arvuti sisu ja esitati tõestusmaterjalina“.

Läbivalt eksiti süüdistuses ka terminite suhtes, vahetades ära näiteks altkäemaksu ja pistise – seaduses on need mõlemad täpselt, kuid erinevalt formuleeritud. Seega süüdistuse kvalifikatsioon ei olnud ühtne, vaid hüplev.

Pealtkuulamine – kõigis protokollides leidis vigu ja rikku-

misi. Aga kui protokollis avastatakse väikegi viga, on seaduse järgi kogu esitus kehtetu. Prokurörid kutsusid kohtusse ka massiliselt tunnistajaid, oma 60–70 inimest, kuid ühelegi neist ei esitatud ühtki küsimust teemal „kas nägite altkäemaksu“. Sisuliselt valed on ka ülekuulamisprotokollid – protokoll koostati vaid 2 tunni ulatuses, kuigi inimest kuulati üle 8 tundi. Sellega viidi Sārgava hinnangul inimene lihtsalt endast välja, mistõttu pidi ta kohtus hiljem oma ütlusi teisiti tõlgendama, neid kardinaalselt muutes.

Resümeeena peaks kõlama jääma see, et maadevahetuse tehingud olid seaduslikud. Ühtki ebaseaduslikku tehingut ei ole tuvastatud. Kui need ei oleks seaduslikud olnud, siis oleks need varem katkestatud. Pole vastust küsimusele, miks lasti neil tehingutel aastaid toimuda.

Keskerakonna karm otsus

Juhatus võttis Sārgava sõna-

võtu ja kogunenud teadmiste põhjal vastu karmi avalduse (vt allpool!), mille läbivõtmisele on, et valitsus peab lahendamata probleemid seoses valikulise õigusemõistmisega ja tagama õiguskaitseorganite sõltumatuse, sest kohtuotsus näitas väga selgelt, et tegemist oli poliitilise protsessiga.

EBANORMAALSUS: Ester Tuiksoo advokaadi Viktor Sārgava (pildil) sõnul oli kogu maadevahetuse kohtuprotsessi menetlus ebanormaalne, sest süüdistatavatel puudus võimalus kaitseks.

Urmi Reinde

Vt ka 3. juuli Delfist! Edgar Savisaar: Vaikus viisil „Kusagil struktuurides on kallutatud jõud“

Põhiõiguste riive tuleb viia riiklikult tähtsa küsimusena parlamenti

Keskerakonna juhatuse avaldus: maadevahetuse kohtuasja poliitilistest järeldustest ning olukorrast prokuratuuris ja Kaitsepolitseiametis

Harju maakohus mõistis 19. juuni 2012. a. otsusega kõik maadevahetuse kriminaalasjas süüdistatavad õigeks. Süüdistusaktis olnud süüd tõendavate tõendite määratlus rikkus oluliselt Euroopa Inimõiguste Kohtu ja Riigikohtu poolt korduvalt väljendatud süüdistatavate kaitseõiguse- ning ausa kohtumenetluse printsiipi.

Kohtu hinnangul on süüdistatavate süüdistusakti üldsõnalise selgitusega kaldunud kõrvale Euroopa Inimõiguste Kohtu sätestatud poolte võrdsuse põhimõttest, et tagada kohtumenetluses süüdistusfunktsiooni esindajale kaitsjaga võrreldes oluliselt paremat ja kindlamat positsiooni.

See on vastuolus põhiseaduses sätestatud isiku põhiõigusega ausale ja õiglasele kohtumenetlusele. Neid puudusi ei kõrvaldanud süüdistatavate kohtumenetluse käigus. Ausa ja õiglase kohtumenetluse põhimõtte rikkumise olulisust näitab ka muudetud ja 01.09.2011 kehtima hakanud kriminaalmenetlusseadustiku säte, mille kohaselt loetakse nimetatud põhimõtteid rikkuvat kohtumenetlust automaatselt oluliseks menetlusõiguse rikkumiseks.

Maadevahetuse kriminaalasja menetlus algas 18. augustil 2005. a ja sai esimese astme kohtulahendi ligi seitse aastat hiljem.

Kriminaalasja materjalidega tutvumisel tuvastas kohus, et jälitustoimingute läbiviimiseks rikuti oluliselt süüdistatavate põhiõigusi. Kohus leidis, et kriminaal-

menetluse ajal rikuti kriminaalmenetlusseadustiku nõudeid. Kohus tunnistas süüdistatavate suhtes läbi viidud jälitustoimingud automaatselt kriminaalmenetlusõiguse oluliseks rikkumiseks ja sellise kohtueelse menetluse jälitustoimingutega saadud tõendid lubamatuks.

Kohus märkis ka, et kohtueelne menetleja rikkus jämedalt kriminaalmenetlusseadustiku säte tunnistajate ülekuulamisele kutsumisega.

Kohus taunis ka kriminaalasja kohtulikumenetluse ajal mitme ametiisiku (siseminister Ken-Marti Vaher, Kaitsepolitseiameti peadirektor Raivo Aeg) poolt ajakirjandusele antud intervjuusid, millega sekkuti õigusemõistmisse ja edastati üldsusele väärinformatsiooni.

Tuginedes maadevahetuse kohtuotsuses toodud asjaoludele ning avalikkuse suurele huvile maadevahetuse kohtuasja ning mitmete muude viimastel kuudel tähelepanu all olnud kriminaalasjade menetlemise suhtes, otsustab Eesti Keskerakonna juhatus :

1. Teha Riigikogu Eesti Keskerakonna fraktsioonile üles-

andeks algatada käesoleva aasta septembris Riigikogu täiskogus riiklikult tähtsa küsimusena arutelu isikute oluliste põhiõiguste ja vabaduste riivete üle Eestis ning olukorrast prokuratuuris ja Kaitsepolitseiametis.

2. Riigikogu Eesti Keskerakonna fraktsioonil käsitleda riiklikult tähtsa küsimuse arutelul järgmisi aspekte:

2.1 Vabariigi Valitsus peab tunnustama Eesti õigussüsteemi eksimusi ja leidma lahendused poliitiliselt motiveeritud kaasustele.

2.2 Vabariigi Valitsus peab lahendama probleemid seoses valikulise õiguse mõistmisega ja tagama õiguskaitseorganite sõltumatuse.

2.3 Viia läbi kohtumenetluse reform, mis väldiks kallutatust prokuratuuri huvides ja süütuse presumptsiooni eiramist.

2.4 Pöörata Vabariigi Valitsuse tähelepanu Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni 6. artikli süstemaatilisele rikkumisele ning selle täitmiseks vajalike õiguslike instrumentide ja töökorralduslike meetmete tagamise vajadusele.

2.5 Süveneb tendents õiguskaitseorganite poolt meedia vahendusel kohtumenetluses käsitlemata ja käsitletud

tõendite ning asjaolude valikulisele avaldamisele ja seeläbi teadlikavaliku arvamuse kujundamine ja suunamine enne kohtuotsuse tegemist.

2.6 Seaduses antud vahistamise alused on äärmiselt laiad ning vajavad teatud kuritegude puhul täpsustamist. Üldjuhul tuleb käsitada vahi all hoidmist kui ebaproportsionaalset meetet.

2.7 Kohtueelne menetlus tuleb läbi viia mõistliku aja jooksul, järgides euroopalikke tavasid, ning vajadusel muuta ja täiendada õigusakte.

2.8 Eestis läbiviidav kohtumenetlus on olemuselt võistlev, kuid praegu läbiviidav kohtueelne menetlus selle pidamist ei taga.

Eesti kui demokraatliku õigusringi taastamiseks peab Eesti Keskerakonna juhatus oluliselt järgmist:

3. Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni esimehe ametikoht peab kuuluma Riigikogus esindatud opositsiooni erakonna esindajale. Erikomisjoni volitusi tuleb laiendada. Erikomisjoni tegevuse tõhustamiseks Kaitsepolitseiameti tegevuse seaduslikkuse kontrollimisel tuleb luua komisjoni volitustele ja vajadustele vastav tegevaparatuur. Oluliselt tuleb laiendada erikomisjoni koosseisus

esindatud institutsiooni (näiteks õiguskantsleri esindaja, advokaatuuri esindaja, inimõiguste organisatsioonide esindaja, Vabariigi Presidendi esindaja jt).

4. Eesti Keskerakonna juhatus teeb justiitsminister Kristen Michalile ja siseminister Ken-Marti Vaherile ettepaneku vabastada ametist riigi peaprokurör Norman Aas ja Kaitsepolitseiameti peadirektor Raivo Aeg usalduse kaotuse ning nende juhitavate asutuste poolt toime pandud õiguserikkumiste tõttu.

5. Julgeolekuasutuste seadus ei ole kooskõlas Euroopa Inimõiguste Kohtu lahenditega ja küsitav on selle seaduse osaline põhiseaduspärasus. Peame oluliseks muuta ja täiendada julgeolekuasutuste seadust järgmistes osades: järelevalve julgeolekuasutuste üle, julgeolekuasutuste organisatsiooniline ülesehitus, julgeolekuasutuste ülesanded ja volitused.

6. Prokuratuur tuleb muuta demokraatliku riigi nõuetele ja eesmärkidele vastavaks õiguskaitseorganiks. Üle on vaja vaadata prokuratuuri juhtimise ja organisatsiooniõigusi. Kohutud, uurimisorganid ja prokuratuur ning seadusloomes osalemine peavad olema lahus. Kohutud ja prokuratuur ei tohi olla ühe ministereeriumi haldusalas.

Siinavaldatu on Keskerakonna juhatuse 28.06.2012 otsuse täistekst

President ja ausus

ANDO LEPP
õigusteaduse doktor

Väljavõte presidendi kõnest

President Toomas Hendrik Ilves ütles võidupühal Pärnus peetud kõnes, et "meie põhiseaduslik demokraatlik kord pole märg. Riik ja demokraatia pole need, mida passib naeruvääristada. Pole need, millega kaubelda. Me tähistame täna Eesti rahvaväe võitu Võnnu lahingus 93 aastat tagasi, millest on saanud järgmistele põlvdele ühe verinoore riigi ja rahva vapruste, kindlameelsuse sümbol.

Kui mäletame ja mälestame meile vabaduse toonud meeste ja naiste kangelastegusid, siis peame kindlasti mõtlema ka neile asjaoludele, millele toonane võit tugines. Me mõtleme neile ning tõmbame otsestid ja kaudsemaid paralleele tänasesse päeva. Ja küsime: kas oleme oma eeside ja -emade väärlised? Kas kanname neid väärtusi ja seda usku, mis viisid ligi sada aastat tagasi meile vabaduse toonud võitlusi Landeswehri sõjas baltisakslaste ja Vabadussõjas bolševistliku Venemaa vastu?

Meie rahvavägi läks lahingusse, võitles ja võitis, aga kandis ka ränki kaotusi. Neid kannustas siiras usk Eesti vabadusse ja meie iseseisvasse riiki. See oli paleus, mille nimel end ohverdati. See sundis ellujäänuid ja kõiki teisi hoidma ja kaitsma Eesti iseseisvust, austama oma riiki, seda ausalt teenima. /---/

Eesti riik ja meie demokraatlik kord on miski, mida ükski poliitik, partei ega keegi muu peale Eesti rahva saa kuidagi omastada. Ma kutsun kõiki sellele mõtlema. Eriti ajal, kui meie esindusdemokraatiat kehastavaid parteisid närib usalduse nappus. Ajal, mil me erakondade ümber on liiga palju sahkendamise, omakasu teenimise ja vassimise kahtlusi. Ajal, kui oma vigade õigustamisel ei peeta paljudeks märgid poliitiliselt sõltumatute ja professionaalsete riigiasutuste mainega". (Delfi 23.06 "President Ilves Võidupüha paraadil: põhiseaduslik kord pole märg")

Eesti riik ja meie demokraatlik kord on miski, mida ükski poliitik, partei ega keegi muu peale Eesti rahva saa kuidagi omastada. Ma kutsun kõiki sellele mõtlema. Eriti ajal, kui meie esindusdemokraatiat kehastavaid parteisid närib usalduse nappus. Ajal, mil me erakondade ümber on liiga palju sahkendamise, omakasu teenimise ja vassimise kahtlusi. Ajal, kui oma vigade õigustamisel ei peeta paljudeks märgid poliitiliselt sõltumatute ja professionaalsete riigiasutuste mainega". (Delfi 23.06 "President Ilves Võidupüha paraadil: põhiseaduslik kord pole märg")

Ausus ja president Ilves

Kõik on ju väga õigesti öeldud, välja arvatud kõnest tsitaadina võetud ja siin ära toodud viimased laused. Teadaolevalt on Eesti Vabariigi

Kas president võib nõuda oma alamatelt ausust (näiteks oma kõnes puudutab ta kõige otsesemalt erakondade kui parlamentaarse Eesti Vabariigi aluse ebaausat rahastamist), kui ta ise koos oma abikaasaga on selle lihtsa riigivalitsemispostulaadi vastu korduvalt eksinud?

president riigi esimene mees ja seda seisukohta ei vaidlusta keegi. See fakt aga esitab praegusele presidendile suuri nõudmisi ja kohustusi, millest kõige tähtsam on ausus. Seega peab president eelkõige ise olema enda ja kogu rahva vastu jäägitult aus. Ja nüüd tekib põhjendatud küsimus: kas president võib nõuda oma alamatelt ausust (näiteks oma kõnes ta puudutab kõige otsesemalt erakondade kui parlamentaarse Eesti Vabariigi aluse ebaausat rahastamist), kui ta ise koos oma abikaasaga on selle lihtsa riigivalitsemispostulaadi vastu korduvalt eksinud?

Ei hakka siin ära tooma neid president Ilvese ja tema abikaasa pooldajate toime pandud "eksimusi" (loe: juriidiliste seaduste rikkumisi), kuna eesti rahvas on kursis nendega, mida valitsuskoalitsioonile meelepärane meedia hellitavalt nimetab lihtsalt "JOKK-süsteemideks". Eeskätt aususe puudumine on asjaolu, miks Eesti rahvas ei ole president Ilvest omaks võtnud.

Teiseks ei ole Eesti rahvas võtnud president Ilvest omaks ka seetõttu, et ta ei ole rääkinud selgeks kõiki neid asjaolusid, mis on seotud tema põlvnemisega. Kuid Eesti inimesed tahavad oma presidendist kõike teada!

Järelikult aususest saab rääkida ikka ainult see inimene, kes on ise aus, eriti veel, kui ta on president. Seega ei oleks Eesti Vabariigi president Ilves tohtinud Pärnus võidupühal peetud kõnes puudutada aususe teemat ja rääkida aususe puudumisest erakondade rahastamisel jms.

Õigus sel teemal kirjutada

Tekib küsimus: kas on minul üldse õigus nendest asjadest kirjutada? Arvan, et on küll, kuna oma arvamust tohib nii üliolulises küsimuses avaldada iga Eesti Vabariigi kodanik. Kuid allkirjutanu on selle teema käsitlemisel veel teatud mõttes "eriseisuses".

Nimelt oli minu isa August Julius Lepp (sündinud Adavere vallas 1896 – surnud Stockholmis 1972) vandeadvokaadist poliitik, kes võitis aastatel 1918–1920 osa Vabadussõjast ning oli Riigikogu IV ja V koosseisu liige. Olen saanud juriidilise hariduse Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas nagu minu isagi ja olnud Riigikogu VIII ja IX koosseisu liige. Seega olen veel ainus elusolev isik, kes on otsene "esimese" Eesti Vabariigi ja "teise" Eesti Vabariigi seadusandliku võimu järjepidevuse kandja.

Järelikult annavad need seosed allkirjutajale õiguse nimetatud teemal sõna võtta kogu selle tõsisuses.

Selle loo moraal

Moraal peitub selles, et Eesti rahva silmis oma reputatsiooni parandamiseks, s.t rahvale lähemale tulekuks, peaks president Ilves enda vigu tunnistama.

Algus esilehel

Nende turumajanduslik tee lõppes kohe alguses, kuigi füüsiliselt on osa neist ju veel praegugi kuskil olemas.

Kuhu oleme jõudnud?

Paarkümmend aastat tagasi ei ennustanud miski Eestis veel ette praegust autouputust. Tol ajal imeasjadena esinenud mobiiltelefon ja internet on muutunud igapäevasteks tarbeasjadeks.

Üha suuremad ja uhkemad kaubamajad kerkivad nagu seened pärast vihma. Üldine teaduslik-tehniline progress ja tarbimismentaliteet on paarikümne aastaga elu Eestis tundmatuseni ümber kujundanud, meil palju kiiremini ja enam kui „vanas heas Euroopas“. Paistab aga, et enam kui vanades heaoluriikides ei osata meil seda „pealetungivat“ heaolu hinnata. Miks muudu tunnistame end anonüümsetes küsitlustes teistest rahvastest õnnetumaks ja teisi rahvaid paneb imestama eestimaalaste oskamatuse üksteisele naeratada? Neis küsitlustulemustes peegelduvad ilmselt ka elu vaa-teakendel edu poole püüdlejate varju jäänud vanemliku hoolitsuseta (sageli koguni nälgivad) lapsed, koolis ja kooliväliselt luuseriteks taandunud noored, töötuna end üleliigsena tundvad täiskasvanud ja end kõrvalelütatukts pidavad eakad.

Meie majandusedu olevat maailmas ainulaadne just sel-

Eesti majandus 2012

le tõttu, et me ei ole muutunud selliste inimlike probleemide ilmnemisel härdameelseks. Meie majandus ei olevat inimlike probleeme lahendavaks ümberjagamiseks veel küllalt tugev. Isegi Eesti hästiõlitatud propagandamasin ei suuda veel elurataste vahele jäänud inimestele selgeks teha, et tõeline õnn peitub madalates maksudes ja riigieelarve tasakaalus. Aga seda viga ei saa ju ometi majanduse nõrkuseks pidada.

Muidugi esineb Eestis ka neid, kelle arvates on majandus ja rahvas üksteisest üha enam irdunud. Eesti majandust valitseb väliskapital. Põhjasõjas kaotas Rootsi kahurite kano-naadis oma Balti provintsid. Taasiseseisvumise järel aitasid Rootsi spetsialistid Eestis sisse viia erakordselt omapärase rahastusteemi. Paistab, et Rootsi pangad said Eesti rahastusteemi kohta väga üksikasjalikku infot ning nad tulid siia väga kiirelt ja julgelt. Ilma igasuguse vastiku paugutamise ja püssirohuhaisuta oleme jälle saanud Rootsi meretaguseks provintsi.

Õigesti rõhutatakse asjaolu, et kapitalil ei ole rahvast. Veelgi enam, kapitalil, ja eriti välismaisel finantskapitalil ei ole tegemist millegi muuga peale kasumi teenimise. Sellega seoses tekib ainult üks pisike küsimus: kui rikkaks peavad rootslased, soomlased ja teised Eestit valitseva väliskapitali omanikud saama, et Eestis teenitud kasumeid võiks haka-

ta Eesti rahvast vaevavate probleemide leevendamiseks-lahendamiseks ümber jagama? Nagu võib märgata, on Eesti rahva heaolu (õnnest rääkimata) meie majandusarengu seisukohalt piinlikuvõitu teema, mida hästikasvatatud liberaal avalikkuse ees ei aruta.

Kuhu minek?

Nagu me kõik hästi teame, Eesti majanduslik arengutee viivat paratamatult viie Euroopa rikkama riigi hulka. Ühelgi riigil ei olevat Eestist paremat majanduspoliitikat. Liberalismilipu lehvides samub Eesti kõigist heaoluuimas ukerdavatest „vana Euroopa“ riikidest mööda. Ehteestlaslik

usufanatism. Eesti majanduspoliitika on kõikvõimas, sest see on ainuõige!

Uus-Meremaa maooris võiks, Eesti ekspordistruktuuri vaadates, tõepoolest tekkida kujutus kõrgtehnoloogilisest innovaatsilisest majandusest – ulatus ju masinate ja seadmete väljaveo osatähtsus Eesti kaupade väljaveo kogumahu kunagi üle kolmandiku ja viimaste aastate paarkümmend protsenti paistab seda tõestatavat. Paraku teame Eestis, et üheksa kümnendikku selle „kõrgtehnoloogilise ekspordi“ väärtusest moodustab väljast sisse toodud pooltoodete väärtus, mis pärast lihtsaid kont-

Isegi Eesti hästiõlitatud propaganda-masin ei suuda veel elurataste vahele jäänud inimestele selgeks teha, et tõeline õnn peitub madalates maksudes ja riigieelarve tasakaalus. Aga seda viga ei saa ju ometi majanduse nõrkuseks pidada.

tagasihoidlikkus sunnib jätma mulje, et Eestist võib keegi ka edukam olla. Muidugi peab veidi kartma vana-moodi mõtlejate pidurdavat mõju. Mäletan, kuidas kümme aastat tagasi vaenasid üksteist Eesti teadmispõhise ja teadmuspõhise majandusarengu kontseptsioonide pool-dajad. Sellelaadsed vaidlused näitavad, et Eesti majandusarengu põhialuseks on usk ja

rolli- ja montaažioperatsioone Eestist valmistoodanguna välja veetakse. Tegelikult on kõrgtehnoloogilise ekspordi osatähtsus Eestis enam kui tagasihoidlik. Positiivse saldoga on väliskaubanduses puit, puidutoodet ja mööbel, aga samuti veo- ja reisiteenused. Sellise väliskaubandusstruktuuriiga oleks Euroopa viie rikkama riigi hulka jõudmine tõeline ime.

Viimasel ajal vaieldakse, mis see Eesti majandusime siis tegelikult on ja kas teda üldse ongi. Ei saa salata, et eduka põllumajanduse hävitamine, toimiva tööstuse likvideerimine ja suure osa rahvast võlaorjusse saatmine nii lühikese ajaga on tõepoolest parempoolse valitsuse tehtud Eesti ime.

RAIVO RAAVE

Meie tarbimiskasvu taga on suures osas sundkulude hinnatõus, mistõttu paljud pered elavad Lääne malli järgi süva-vaesuses.

Meie suurimaks eksporditartik-lik on paraku kalevipojad. Ilma rikaste naaberriikideta ei suudaks veelgi suurem hulk peresid Eestis toime tulla ja buumi ajal võetud laene teenin-dada. Riigi laenukulud on meil madalad seepärast, et kolman-diku eelarvest moodustab iga-sugune Euroopa abiraha.

Oleme erinevad

Eestlane ei ole ju tegelikult see „poliitiline loom“ – zoon poli-tikon –, kelleks Aristoteles vanu eurooplasi määratles. Poliitika või, laiemas mõttes, mõistuslik ühiskondlik tegevus – politeya – eristas Aristoteles mellest inimesi loomadest. Oleme erinevad. Eestlast juhivad pigem prag-maatiline tunnetus. See on siis praktiline mõistus, hea kõhu-tunne ja talupojakavalus üheskoos.

Kunagi nimetasin eestlast nal-jatamisi transtsendentaalseks pragmatistiks. Vastandite üht-sus – eks ole? Aga eestlane pole ju ka protestantlik „majandus-inimene“, nagu see sündis uusaja pahustuvas Euroopas. Me võiks ju arutada nüüdseks kadunud eesti maa- või talu-kultuuri üle, mis meid kaua toitis ja kattis. Muide, nõuka-ajal oli üks kaunikesti pikk-periood, mil suur võim läks maale, ja just kolhoosiesi-

meeste kätte. Toitlustuspro-gramm andis selleks võima-lused ning tegelikult hakkas maa linnakultuuri ülal pidama: anti välja kultuuri-, kunsti-, kirjanduspreemiaid jne. Kirovi kalurikolhoos pidas ülal vaat et pooli pealinna moose-kante, korraldati suuri festivale a la Võrtsjärve mängud, vahetati otse tehastega uusi Žiguleid ja Moskvitše mullikate vastu jms. Parteibossid käisid maal saunapidudel ja hoidsid kolhoosiesimeestega sooje suhteid. Šefid ei olnud enam linnaettevõtteid, linna- ja kul-tuuriasutused otsisid šeffe

lane pole ka päris boreaalne põhjamaalane.

Huvitaval kombel on aga eest-lane üsna sobiv postmodern-sesse Uus-Euroopasse (ja Uude Maaailma), kus eestlane kas lööb raskuste kiuste üsna hästi läbi või jääb vähemasti ellu. Tiit Madisson elab tõepoolest kodutu ja töötuna Hispaanias paremini kui Ees-tis. Mul on mitu tuttavat, kes tahavadki temast malli võtta. Oskar Loorits ütleb „Eestluse elujõus“, et meie tugevuseks on isiklik, ühiskondlik ja kul-tuuriline endamaksmapanu kõige kiuste: „Ärgu idealisee-

„Liberalismi esinduskuub pole midagi muud kui parempoolne populism, milles kiskjavaim sees.“

(sponsoreid) maalt. Kasvasin ise toonase eduka kolhoosiesi-mehe peres ja nägin seda imet oma silmaga pealt.

Eestluse elujõud

Võime öelda, et eestlane pole „poliitilise inimese“ mõttes ei vanaeuroplane ega ka „ma-jandusliku inimese“ mõttes modernne europlane. Ja eest-

ritagu meie ajaloos sündmuste dünaamik, vaid imetletagu meie eksistentsi staatikat.“ Me oleme vastu pidanud nii or-jaõs kui ka nõukaokupatsiooni. Parempoolne poliitika on meid pannud õhku ahmina.

Liberaalne julmus

Eestlane on ikka hinnanud va-badust. Aga eesti vabadus on

Jul

Uusufanatistid: kust tulek, kuhu minek?

Uusufanatismi aluseks ongi usk imedesse. Arengu peamiseks vaenlaseks on usufanaatikute jaoks imedesse mitteuskujad – ketserid. Need külvavad kahtlusi ja kõhklusi inimeste pähe ja südamesse. Ketserlusest nakatunud töötajad ei suuda uskuda, et madal palk nad rikkaks teeb, nooremad ja aktiivsemad otsivad järjest enam õnne välismaal.

Egoistlik edukultus koos majandusliku ebakindlusega ei sisenda, emapalgast hoolimata, soovi lapsi muretseda.

Kõrgema palga maksmine ja sotsiaalsete garantiide suurendamine ei meeldi aga valitsevale väliskapitalile. Seetõttu on Eestis keskendunud ketserite kahjutukstegemisele. See ongi enam-vähem õnnestunud – Eesti majanduspoliitikutest vaimustunud õuelaulikute (nn arvamuslimidrite – ajakirjanduslikult tunnustatud usukuulutajate) koori abil on ammu maha surutud igasugune arengustrateegiatega arutelu.

Liberalistlike usufanaatikute valmidust avatud ja argumenteeritud aruteluks iseloomustab kõige paremini suhtumine Nobeli preemia laureaadi Paul Krugmani aramusavaldusse, et statistika ei kinnita juttu Eesti erakordsest majandusimemise Meie president ei võtnud aega isegi pea selgeksmagamiseks, vaid lõi Twitteris isiklikult esimese naela ketseri ristipuuksse. Väliskapitali ustavad poliitteenrid ei viivitanud presidenti järgima avaldustega, mis pea-

Uusufanatismi aluseks on usk imedesse, kirjutab Janno Reiljan (vasakul). Ja lisab: „Arengu peamiseks vaenlaseks on usufanaatikute jaoks imedesse mitteuskujad – ketserid. Need külvavad kahtlusi ja kõhklusi inimeste pähe ja südamesse. Ketserlusest nakatunud töötajad ei suuda uskuda, et madal palk nad rikkaks teeb...” Ketserite põletamine tuleriidal on ajaloost tuntud karistusaktsioon – kas vend Villu Reiljan (paremal) pidi selle tee läbi käima, et kaoks Eesti Maarahva Erakond (hilisema nimega Rahvaliid), ja et Arnold Rüütel ei saaks enam presidendiks?

vad „isand Kapitali“ veenmende väärarvamused truuduses. Pangatöötajate arvamusel väliskapitali teeniva majandus-

poliitika ainuõigsusest olid sel taustal pigem tagasihoidlikud. Krugman pääseb harakiri sooritamisest ainult tänu sellele, et

ta lubas usufanaatikute „säutsud“ lugemata jätta. Eesti majandusedus ei saa pärast sellist arengustrateegiatega

arutelu mingit kahtlust olla ega tekkida.

Janno Reiljan

m Eesti ime

Tiit Madisson elab kodutu ja töötuna Hispaanias paremini kui Eestis. Ja on veel palju eestlasi, kes tahavad temast malli võtta.

Kas meil riigina on häbi, et rahvas tahab siit ära?

Foto: Indrek Veiserik

ühtlasi vabades „millestki“ ja vabades „millekski“. Sestap tekitavad ingliskeelsed *freedom* ja *liberty* meis segadust, nagu ilmselt ka kreeklastele omane armastuse jagamine mitmeks erinevaks armastuseks.

See *liberty* oma nüüdses liberaalse demokraatia vormis on meid oma võrku püüdnud. Algul nagu oli vabadust millestki (vene võimust) ja va-

badus millekski (ette võtta, mida tahad), siis äkki olid pankade poolt seotud, ja suurimaks vabaduseks jäi võimalus netiavarustes häält tõsta, mis tavaliselt küll kadus veel suuremasse kiskakoori.

Kurikuulus liberalism juhtis nii poliitilist kui ka majanduslikku inimest. Liberalism on olemuselt religioosne vabaduse derivaat. Poliitiline liberalism on religioosne mitte just

oma parimas mõttes. Majanduslik liberalism on tegelikult täis julmust. Kapitalismi vaim võib ju olla maxweberlikult protestantlik, aga kristlus tunneb vaid Püha Vaimu ja teab paljusid kurje vaime, keda on terve leegion. See kapitalismi protestantlik vaim saab olla vaid viimaste seast.

Liberaalse kapitalismi eetika saab olla vaid kokkuleplu, aga

mitte kõrgemal käsuseadusel rajanev kõlblus või saati siis hoidmise vägi ehk, teisisõnu, armastus. Liberalismi esinduskuub pole midagi muud kui parempoolne populism, milles kiskjavaim sees.

Elujõud ja retoorika

Me võiksimme juba selgelt rääkida parempoolsuse julmusest. Eestlast on siiani võrgutanud see „ilusate ja rikaste“ miraaž, mida ilma imperialismita saab enamuse jaoks tagada vaid sotsiaalne turumajandus.

Meie keel on olemise võit ajaliku üle. Ja seega retoorika, mida kasutame, on paratamatult seotud eetikaga. Kui retoorika muutub õõnsaks, tühjaks tähistajaks, siis olemine tõstab mässu ja selle tulemuseks on kaos. Oleme oma poliitilise retoorikaga sellele üsna lähedal.

Meil on vaja uut poliitilist keelt, retoorilise uusi piire, sest just piiridest saab alguse korra- ja vabastaks uus retoorika ja sellest tulenev korra- ja vabastaks taas meie sisemised ressursid – eestluse elujõu. Me kõik oleme oma keele rent-

nikud – sulased. Me ei saa sellest üle ega ümber – keel on parim struktuuri loov jõud, mis meie käsutuses.

Sestap: rääkigem armastuse keelt. Eks me ju ole täna suurenenisti selle tule, mida oleme mõelnud ja rääkinud eile. Eestlaste eeliseks on see, et

Eestlaste eeliseks on see, et rahva enamik on rahva paremik.

rahva enamik on rahva paremik.

Hoidugem flirtimast parempoolse populismi ja liberaalse julmusega ning võtkem tõsiselt hoolimise väge! Siis täituvad ka meie hümni sõnad ning Jumal võtab meid kaitsta ja hoida.

Sa küsid: kust tuleb jõud hoolida? Ma ütlen: võta kergelt oma muresid ja probleeme, veel parem: jäta need taeva hoolde, aga võta tõsiselt hoolimise väge – armastust. Siis on meil lootust püsima jääda.

suvised välgatusi

Twitter:

Tweets
44s Priit

Toobal @PriitToobal

Ansip:

Ei ole meile vaja seda Mustpeade maja, selle parseldame maha, läeme metsa elama!

„Savisaar vähemalt viskas erakonnast välja inimesed, kes talle ei meeldinud, mitte ei nämmutanud lõpmatult, et mulle ei meeldi - mulle ei meeldi, ilma seejuures midagi ette võtmata.“

Blogist

innojaaja.blogspot.com
16.06 sellest, kuidas Ansip nämmutab Meikari üle, mitte midagi ette võtmata

„Mina panin lihtsalt selle publikatsiooni sinna välja,

et inimesed teaksid, et on olemas ka teistsuguseid seisukohti. See ongi meie tänase vaba ühiskonna võimalus – avaldada ka erinevaid seisukohti.“

Tallinna TV peatoimetaja Mart Ummelas selgitas 2. juulil Delfile, miks ta pani oma Facebooki kontole üles käratekitanud Ron Rollo poolt saadetud teksti, mis eristus oma sisult üldlevinud dogmaatilistest ajalootõdedest

KE Võru uue büroo lahtiolekuajad

Keskerakonna Võru büroo on avatud:
teisipäeviti 8.00–12.00
kolmapäeviti 14.00–18.00
neljapäeviti 8.00–12.00

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

„Kumm tasku!“ jt kampaaniad

Kampaaniaid korraldatakse seetõttu, et keegi saab sellest suurt kasu ja head reklaami. Igas kuus hakkab peale juba erinev kampaania. Kas neid on ikka vaja? Korraldajatele on neid kindlasti vaja, sest selle pealt saadakse mingeid tulusid ja kasumeid. Juba aastaid on välja kujunenud kindlad kampaaniad kindlatel kuudel. Mais on heakorralgute kampaania "Teeme ära!" ja siis käivad vabatahtlikud loodust koristamas risust, mida ükskõiksed inimesed sihilikult loodusesse viskavad. Kokkukorjatavad kogused on suured, ulatudes kaaluliselt suisa tonnidesse.

Juunis on igal jaanipäeval kampaania "Selge grupijuht" ja seda korraldab Kuku raadio. Karsklased saavad panna nime kirja ja anda nõusoleku purjus inimesed turvaliselt koju sõidutada. Selle kampaaniaga on seotud mitmed ettevõtted ning seega võib seda kampaaniat nimetada ürituseks ja kellegi tööks või leivanumbriks reklaami saamisel.

"Erinevus rikastab" on samuti kampaania, mille raames tehakse reklaami ja keegi teenib sellest head pappi. Kampaaniate läbiviimist võib nimetada kellegi ürituseks ja tööks, sest seda ilmselt ju tasuta ei tehta. Tänapäeval maksab iga liigutus ja ettevõtmine.

Jõulude ajal korraldab ETV kampaania "Jõulutunnel", aga see on vähemalt heategevuslik – kogutakse rahvalt annetusi, et mõnele haiglale soetada üks või teine vajalik aparaat.

Milliseid kampaaniad veel välja mõeldakse, et teatud isikud saaks pappi teenida? Üks sihuke on "Kumm tasku!" ehk turvaline seks. See plakat ilutses Pärnus tänavatel. Iga inimene peaks ikka ise teadma, kas asub suguühtesse kummiga või kummita. Kas selle tarvis on ikka vaja raha kulutada, et seksiga seonduvat värki tänavatel meelde tuletada?

Hillar Kohv Viinahaualt, Tori vald, Pärnumaa

Täna 65 aastat tagasi

Oma lähiajalugu tundmata elad tumedas tulevikus. Õppisin 1945. aastal asutatud Helme põllumajanduse mehhaniseerimise koolis, millest hiljem sai Helme kutsekeskkool nr 30, kus mul oli au töötada alates 1. oktoobrist 1953 kuni 1. jaanuarini 1995 – õpetasin traktoril töötama ja autoga sõitma üle 500 noormehe. Üldse õppis Helmes ametit kokku ligikaudu 10000 põlumeest.

Õppeasutus kasvas ja arenes iga aastaga, aga nüüdseks on tast järele tühjad ja kõledad hooned, millest osa lausa ohtlikud, sest katuseplaadid lendavad tuules ja sarikad langevad kokku. Mõnes hoones müravad lapsed, kes nimevad end UFO-deks. Tahaks meenu-tada, kuidas elati ja õpiti siin 65 aastat tagasi.

Saanud 16-aastaseks, astusin 1947. aasta kevadel kolme-kuulistele traktoristide kursustele. Paraku kujunes, et põhitähelepanu alla jäi lõunatoit. Alates esimestest päevadest käis äge rüselamine kulbitäie supilurri ja leivakannika kättesaamisel. Meid oli rühmas 13. Samal ajal veerandsada 25-35aastast, kellele poisid panid nimeks „veteranid“, õppisid autojuhiks. Söökla paiknes kooli alumisel korrusel; kus praegu asub Helme valla päevakeskus. Teisel korrusel olid ühiselamutoad ja koolidirektori korter.

Naabertoa „veteranid“ trügisid poistest jõuga ette, viitsutasid kiiruga kõhu täis ja läksid tuppa magama. Poistele jäid vaid supilurri- ja leivatükkide jäänused. Pärast mitmekordseid arupidamisi kuulutasid poisid „veteranidele“ padjasõja, mis pidi kestma seni, kuni ebaõiglus kaob. Patjadega tümitamist võeti ette viiel korral. Viimati virutas üks pad-

jasõjalane „veterani“ pussnoa otsa – poiste pagemist saatsid lendlevad suled ja vastaste vihane kirumine. Kära peale ilmus kohale direktor Sillart ja küsis: „Mis toimub?!“

Kõige suurem ja vihasem „veteran“ J. K. vastas: „Poisid kiusavad meid juba viiendat korda ja ei lase rahulikult puhata.“ Kaebaja hääli värises enesehaletsusest.

„Ahaa, poisid! Teil on energiat üleliia palju. Tulge minuga kaasa!“ ütles direktor ja kiirustas trepist alla. Õues osutas ta suurele pinnulauahunnikule ja käsutas: „Laupäevaks peate siin igaüks 5 ruumimeetrit kõõgipuid rauma! Töö tegemata

jätmisel olete koolist välja arvatud!“ Hirmujudinate saatel kadus poistel söögiisu, asemele tekkis tohutu töötahe. Raiepakke ega kirveid meile ei antud. Teisipäevane käsk pidi igal juhul saama laupäevaks täidetud. Külarahvas abistas meid tööriistadega. Eriti abivalmis oli kooli traktorist-autojuht Bükönen. See

soomlane oli olnud sõja ajal autojuht kuulsal Elu teel ja vedanud üle Laadoga toiduaineid nälgivatele leningradlastele. Ta oskas vastuhakus lüüasaanuid abistada, õpetada ja lohutada. Laupäevaks saidki meil pliidipuid tehtud. Aastaid hiljem selgus, et J.K. oli olnud tõeline veteran. Ta oli sõdinud hitlerlaste poolel ja saadeti selle eest 10 aastaks külmale maale sunnitöölaagrisse. Kõik meie 13 noormeest lõpetasid kursuse ja asusid 1. oktoobril 1947 tööle. Eriti edukalt töötas karkude abil liikunud invaliidist traktorist Vladilen Taleš.

Elmar Uprus, pensionär Valgamaalt Helmest

Helme kutsekeskkoolis tuli poistel traktoristiks õppimise kõrval pidada kaasõppijatega padjasõda ja võidelda koha eest söögilauas.

PEETER VÕSA
Riigikogu liige, Keskerakond

21. juuni „Maalehes“ vastasin PeeterErnitsaküsimustele. Jutt käis seaduseelnõust 862 (mille Riigikogu eelmise koosseisu saadikud 17. veebruaril 2011 üksmeelselt vastu võtsid ja mis kõlbatuks osutus) ning hiljuti vastu võetud eelnõust numbriga 175. Tegemist on kriminaalmenetluse seadustiku muutmiselega. Alljärgnevalt püüan selgitada asjaloo tagamaid. Teema on huvitav eeskätt neile, kes tunnevad end puudutatuna võimalikult varjatud jälitamisest ja seda valdkonda reguleerivast seadusandlusest. Minul isiklikult ole varasema seaduseelnõuga pistmist ja 175. SE puhul hääletasin poolt. Miks otsustasin 175. SE lõpphääletusel poolthäälele anda ja miks olen veendunud, et 175. SE vajab kindlasti edaspidist täiustamist, sellest alljärgnevalt. Arvan, et nende kahe seaduseelnõu puhul on tegemist väga põhjalikult planeeritud poliitilise vangerdusega.

Varjatud eesmärgid, poolikud töed

Kindlasti tuleb endale aru anda, et 862. SE töötasid välja võimuparteid Reformierakond ja IRL. Seaduseelnõu Riigikogu ette tuues õnnestus neil varjata selle tegelikku eesmärki. Poolikuid tödesid välja käies saavutasid nad selle, et ka teiste parteide liikmed toona oma poolthäälele andsid ja jõustasid seega tõsise isikuvabadusi riivava seaduse esimeseks jaanuariks 2012.

Partei peaesmärk on võimul püsimine, ja just võimul püsimiseks oli tarvilik eelmises Riigikogu koosseisus 862. SE läbi suruda. See oli ettevalmistus selleks puhuks, kui valimistel moodustatakse koalitsioon kuidagi teistsiti, kui tegelikkuses läks. Juhul kui koalitsioonis oleks olnud sedapuhku näiteks Keskerakond ja sotsiaaldemokraadid, oleksid (ja tegelikult olidki) erinevatel jõustruktuuridel tagatud võimalused hakata Riigikogu liikmeid täiesti „seaduslikult“ jälitama ning taga kiusama. Sellist pidevat kriminaaluurimist alla sattuvat koalitsiooni oleks hea rünnata ning see oleks olnud IRL-il ja Reformierakonnal varukasse peidetud trumpäss, sest petmine poliitilises kaardimängus on kahjuks Eesti igapäevaelu ahastamapanev praktika.

Sellise seadusliku võimaluse loomine oma poliitilise võimu säilitamiseks on alati teataval määral risk, sest üsna ilmsel-

Mõnel müüdil mõrud viljad

Kes pole karjalaps olnud, ei tea, kui mõttetu on kevadel laudast esmakordselt välja lastud vasikaga võidu joosta. Sama mõttetu tundub olevat saamahimust tingitud eksitavate mõtete pareerimine. Nagu ka 21. aprilli Postimehe arvamuse „See, millest peab rääkima“, kus juhtmõtteks kapo müüt oma aas-taraamatust: „Kõrgemat võimu Eestis ei kanna põhiseaduse kohaselt ei riigikogu ega vabariigi valitsus, vaid rahvas. Rahva otsused sõltuvad sellest, mida rahvas teab.“

Väide, et rahvas peab teadma, mida talle õpetatakse, on õige, kui see tuleneb õiglusest. Minuealiste räägiti juba kolmveerand sajandit tagasi, kuidas pahade raudrüütli järel tulid siia veel pahemad, kes jäid eestlasi 700 aastaks orjastama, kuidas kiltrid-kupjad-aidamehed sundisid rahvast maad harima ja mõisaid ehitama.

Siis veel ei antud mõista, et eestlased ilma välisinvestoriteta pole võimelisedki mingit riigimoodi monstrumit majandama. Müüt hakkas vormuma ENSV perioodil, kui vajati eelistatute heaolu kindlustamiseks ning küüditamiste ja represseerimiste (reformide) läbiviimiseks Stalini ja teiste liiduvabariikide (ning hiljem ka väliseestlaste) omakasupüüdnud abi. Siis põhjati Pätsi-aegset Wabariiki ja selle eliiti rahva ekspuaterimise pärast.

President K. Päts aga ehtas üles rahvusriigi, mille majandus pidas vastu kahe suurriigi sõjaväe kahekordsele ülekaamisele. Ka tuli üle elada üle jõu elamisest põhjustatud ülemaailmne majanduskriis, kuid millel osati kontrolliv pilk peal hoida. Eestis ei tuntud nalga; siit põgeneti alles stalinistide ja nende käsilaste riugaste eest.

Selliselt ülesehitatud majandus ja suhtumine riigisse võimaldas ka peale Nikita-aegset sula praegu „punaparuniteks“ sõimatavatel varuda kolhooside ja sovhooside ajastul niipalju, et nn taastatud vabariik on võinud ka praeguses liberalismis peaaegu 20 aastat vastu pidada.

Meie riigi praeguse majandamisudeli kohta aga öeldi Mulgimaal juba sajand tagasi: „Kitu-katu kitmine [kiitmine] ei massa [maks] midagi. Nigu tahab siga süütmist [sügämist], tahab lollike kitmist.“ Just kiidu jahtimiseks ongi teab mitukümmend Tallinna–Tartu laia maanteed või Saaremaa silda juba hakkama pandud.

Jaan Vahtra, Tallinn, Pääsküla

Vastulause Kesknädalale

20. juuni Kesknädalas ilmus vale ja eksitav info, mis halvustas hukkunud riigiametnikku. Nimelt väideti avaldatud lugejakirjas: „Kuidas küll andis president ordenid Herman Simmile, Tarmo Laulile, Indrek Pöderile?“ Edasi nimetati eriti arusaamatuks Indrek Pöderi autastustamist ordeniga kuu aega või veidi varem enne arreteerimist.

Eesti riigipea ei ole andnud teenetemärki Indrek Pöderile. See on kõigile näha ka teenetemärkide infosüsteemist (<http://www.president.ee/et/vabariik/teenetemargid/kavalerid.php>).

Herman Simm sai teenetemärgi veebruaris 2006 ning selle võttis talt jõus-

tunud kohtuotsuse järel ära president Ilves märtsis 2009.

Tarmo Laul, teenistusülesannete täitmisel hukkunud Kaitsepolitsei ametnik, sai Kotkaristi teenetemärgi postuumselt ning teda siduda kurjategijatega on eba-inimlik ja solvav.

Eesti ajakirjanduseetika koodeks peab kohustuslikuks, et „ka juhul kui avaldatava/edastatava materjali autoriks ei ole toimetuse töötaja, kontrollib toimetuse oluliste faktide toetus“.

Toomas Sildam, Vabariigi Presidendi avalike suhete nõunik

Kesknädala vastus

Toimetuse tänab 20. juuni Kesknädalas avaldatud Jaak Laidla lugejakirjas „Ainult sellises riigis tahangi ma elada“ ilmnunud eksimusele tähelepanu juhtimise eest. Palume vabandust. **Kn**

Lõplikult lahkunud on töökas ja elutark Viljandimaa mees

JAAN KOHV 1947–2012

Kesknädal mälestab oma head abilist ning avaldab kaastunnet meie lehe stammautorile Hillar Kohvile isa ja teistele lähedastele armsa inimese surma puhul.

Nuhkimisühiskond?

gelt avab kellegi uudishimulik käsi värava, mille taga sündmused on kinni, ja need hakkavad pärast seda iseseisvalt tormiliselt arenema. Täpselt nii ka läks – Tuiksoo, Laasi, Toobal, Toom jne... on lihtsalt vahendid poliitilises mängus. Nende peal katsetati seaduse toimimist praktikas. Õnneks selgus, et 862 SE pole selline, mis võimaldaks Riigikogu liikmeid otse Riigikogu saalist kinnimajja viia.

Õiguskantsler väärast seaduseelnõu vastuvõtmise

Äpardunud seaduseelnõu toimimise paneku tahtsid koalitsioonipoliitikud suruda meie juristide kaela. Innuks Kaitsepolti tegi väga rämpaseid vigu, mis on ilmsiks tulnud kõigi jaoks, kellel on viitsimist asjasse kas või natukenegi süveneda. Just see kõik osutus murdepunktiks, ning 175. SE sündis suuresti nimelt tänu õiguskantslerile, kes juhtis tähelepanu inimeste põhiõiguste riivele seoses 862. SE vastuvõtmisega seadusena.

Värv, mis avati võimaliku tulevase „mittesoovitava“ koalitsiooni lammutamiseks, tuli nüüd taas sulgeda. Selle küsimuse valguses olen õppinud meie õiguskantslerist lugu pidama kui riigimehest. Ühest küljest olid muudugi mängus tema isiklikud huvid, kuna tedagi survestati ilmselt sellise tegevusega kaasa minema, millelega rikuti inimeste põhiõigusi. Teisest küljest jälle, soovimatu-sega sellise tendentsiga kaasa minema, millele rikuti inimeste põhiõigusi tagamise kaitsele.

Ajapikku oli kalevi alt välja imunud ka seni kõigutamatuna püsinud Reformierakonna renomeed kahjustavaid skandaale. Nüüd tekkis reaalne oht, et 862. SE pöördub bumerangina selle loojate vastu. Kiiresti oli vaja olukorda muuta. Seda enam, et juristid koalitsioonipoliitikute mängudega kaasa ei läinud. Eri-nevalt näiteks niisugustest ametnikest, kelle jaoks pole peamine mõtlemine, vaid seaduste täitmine.

Hea, aga poolik töö

175. SE ei ole kaugeltki ideaalne eelnõu ega reguleeri mõistlikult ära kogu valdkonda. Küll aga on ta ikkagi parem kui mitte midagi, sest sellega reguleeritakse antud valdkonna (nuh-

kimine, pealtkuulamine, jälitamine ja selle korraldamine) üks sektor. Tegelik pilt on aga suurem ja seda tegevust tuleb jätkata, sest see seaduseelnõu ei puuduta ega reguleeri mitte kuidagi eriteenistuste tegevust, kuna neile jäävad endiselt vabad käed nuhkimiseks ning andmete salajaseks kogumiseks.

Praeguseks on selge, et Kaitsepolti (ja ehk muudki eriteenistused) on politiseeritud ja muutunud koalitsioonipoliitikute käepikenduseks ning vajavad senise kaardipoliitika üsna kriitilist ülevaatamist. On ju ilmne, et eriteenistuste tippjuhtkond, kes on end lasknud poliitilistesse mängudesse kaasa tõmmata, on ebausaldusväärne, tõenäoliselt ka korrumpeerunud ning kaupleb aktiivselt mõjuvõimuga, lähtudes oma ametkonna huvidest. No kas see on ikka mõistlik?

175. SE peamised positiivsed muutused on need, et varjatud

Inimesed kui laastud tuules

Kui nüüd tekkis mõte, et rääkisin poliitikute pikalt-laialt ja teistest inimestest mitte sõnagi, siis see polnud eksitus. Kodanike põhiõigusi rikuti 862. SE jõustamisega seaduse-na täpselt samamoodi. Aga selle kohta on poliitikutud varemgi öelnud, et kui metsa raiutakse, siis lendab laaste. Inimesed, kelle õigusi on 862. SE jõustamise järel rikutud, peavad teadma, millisel malelaual mängides nende huvid ohvriks toodi ja miks seda tehti.

Mis puudutab väidetavat üle mõistuse kasvanud varjatud pealtkuulamist ja jälitamist, siis seegi teema vajab täpsemat selgitamist. Ilmne on see, et rahanappus on inimesi massilisest füüsilisest pealtkuulamisest säästnud. Samas pole mul mingit usku sellesse, et eriteenistused ei ole minu eraelu vastu huvi tundnud. Otse vastupidi, olen selles suisa veendunud. Küllap poliitikute ja

list asja. Kõik telefonikõned ja SMS-id säilitatakse serveris ning Eestil on võimekust kõnesid säilitada kahe aasta jooksul. Tehakse jõupingutusi, et kõned võidaks alal hoida viis aastat. Tahame või ei, paar aastat tagasi võeti see seadus vastu ilma erilise tähelepanu ja viirsemiseta. See on ka põhjus, miks meie telefonikõned on nii kallid. Eriti välismaale võetud kõned. Küsimus on pigem selles, kes, millal ja missugustel tingimustel serverile ligi pääseb ning arvutiklaviatuuril tehtava mõne klõpsuga saab kogu enda jaoks huvipakkuva informatsiooni kätte. See valdkond vajab kindlasti veel tõsist parandamist.

Teine teadmine, mis võiks igal inimesel olla, on see, et Eesti arendab palavikulise kiirusega programmi, mis võimaldaks turvakaamerate salvestisel automaatselt nägusid tuvastada. Kui see tõesti nüüd teoks saab (ja lähiajal ilmselt saab), siis oleme enda teadmata pidevalt jälgitavad nii linna kui ka polit-

RÄNK ÜLDISTUS: Eesti Ajakirjanike Liidu esimees Peeter Ernits kirjutas 21. juuni Maalehes, et nuhkimine on meie riigis tõusev trend. Käib jälitamine ja ülekuulamine, mille seaduslikkuse eest keegi ei vastuta. Ajalugu on näidanud, et sellise olukorra pidurdamatus saab lõppeda ainult halvasti.

jälitamisest teavitamise kord on korrektselt reguleeritud ja lõpetab tänase olukorra, kus Kaitsepolti on minu teada jätnud umbes pooltel juhtudel oma varjatud jälitustegevusest teavitamata. Samuti piiratakse varjatud jälitustegevuse aega ning muudetakse selleks lubade saamine mõistlikumaks ning paremini kontrollitavaks. Niisamuti loen positiivseks seda, et prokuröridelt võetakse õigus anda lubasid varjatud jälitustegevuseks. Nad on kindlasti huvitatud osapool, sest nende töö on inimesi vangimajja saata. Ja kas nad siis ei kasutaks usinasti neile selleks otstarbeks antud seaduslikke võimalusi? Seega – 175. SE on hea, aga poolik töö, ja vajab tulevikus kindlasti parandamist.

valitsusliikmete pealtkuulamiseks ikka need mõnisada vajalikku meest leitakse. Hea on see, et nüüd pole võimalik sel teel kogutud tõendeid kohustus asitõendina esitada. Küll aga saab nende andmetega kindlasti manipuleerida, mõjutada nii jälitatut ennast kui ka arvatavasti kohut mõnes protsessis seisukoha võtmisel. 862. SE oli just see, mille abil Villu Reiljan süüdi mõisteti ning mille abil Rahvaliid lammutati. Sama skeem oleks läinud käiku ka Keskerakonna puhul, kuid õnneks asjaolud muutusid. See on jälle see osa, mis puudutab poliitikuid ja võimuvõitlust.

Kõikjal jälgitavad kodanikud

Iga inimene peaks jälitamishirmu tundes teadma kaht olu-

seiturvakaameratest, vastavate lepingute sõlmimisel ka kiirruskaameratest ja näiteks pooidde turvakaameratest. See on tehniliselt lihtne, sest töö teevad ära masinad ja tarkvara.

Kas olemegi totaalselt oma kodanike taga nuhkimisühiskond?

Sellele küsimusele jätaaksin pigem vastamata ja laseksin siin igapähe ise otsuse langetada.

Aga kindlasti oleme kuni tühisajadeni politiseeritud ühiskond, kus igasugune ühiskondlik ja poliitiline tegevus on tegijaile mingitel hetkedel karistatav ja ohtlik. Ja kui selle terava võitluse käigus inimeste põhilised õigused jalge alla tallatakse, ei huvita see parasjagu võimutsevaid poliitikuid.

TALLINNA TV

9. juuli – 15. juuli

ESMASPÄEV, 09.07

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Terve tervis*
19:30 Hommikukohv 2/13*
20:00 Dokumentaalfilm. Peipsi lood*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Euroopa tee 4/13*
21:05 Kultuurimeeter. Kuldne Mask 2012*
21:35 Spordisõbrad
22:05 Mark Pease'i kirev elu (Marc Pease Experience, USA, 2009)
23:30 KAVA
23:35 TÄNA*
23:55 Hommikukohv 2/13*
00:25 Dokumentaalfilm. Peipsi lood*
00:55 Spordisõbrad*
01:25 Info TV

TEISIPÄEV, 10.07

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Tallinlase tarbeks*
19:30 Luubi all*
20:00 Kultuuripealinna kulla fondist. Tummfilmide festival
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Garaazist välja*
21:20 Linnaruum 7/11*
21:50 Vaba mõtte klubi*
22:50 KAVA
22:55 TÄNA*
23:15 Luubi all*
23:45 Kultuuripealinna kulla fondist. Tummfilmide festival*
00:15 Linnaruum 7/11*
00:45 Vaba mõtte klubi*
01:45 Info TV

KOLMAPÄEV, 11.07

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Jäljed*
19:30 Tallinn liigub*
20:00 Kirjandusarhiiv. Kassetipõlvkond 2/2
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Spordisõbrad*
21:20 Meedia keskpunkt
21:50 Kagu - Eesti tantsupidu*
23:40 KAVA
23:45 TÄNA*
00:05 Tallinn liigub*
00:35 Kirjandusarhiiv. Kassetipõlvkond 2/2*
01:05 Meedia keskpunkt*
01:35 Info TV

NELJAPÄEV, 12.07

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Aleksei Turovski lood, 27*
19:30 Suvemix
20:00 Meistrilinn 1/14*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Inimeste lood
21:20 Hingelt tugevad*
21:50 Elu peeglis*
22:20 Kultuurihase arhiivist. Seksuaalvähemused Kunstihoones

22:50 KAVA
22:55 TÄNA*
23:15 Suvemix*
23:45 Meistrilinn 1/14*
00:05 Elu peeglis*
00:35 Kultuurihase arhiivist. Seksuaalvähemused Kunstihoones*
01:05 Info TV

REEDE, 13.07

09:00 Info TV
18:45 KAVA
18:50 TÄNA. Lühiuudised
19:00 Luubi all*
19:30 Kas tohib? Inimese mõde. Juhana Smuul ja tema aeg*
20:00 TÄNA. Pealinna uudised Kirjandusarhiiv. Kassetipõlvkond 2/2*
21:20 Estica. Toomkirik, 1. osa*
21:50 Suvemix*
22:20 Tallinn, olen kuulul! (Tallinn, I'm famous!) 6/17*
00:00 KAVA
00:05 TÄNA*
00:25 Inimese mõde. Juhana Smuul ja tema aeg*
00:55 Estica. Toomkirik, 1. osa*
01:25 Info TV

LAUPÄEV, 14.07

09:00 Info TV
17:55 KAVA
18:00 Koos parima sõbraga*
18:30 Inimese mõde. Juhana Smuul ja tema aeg*
19:00 Meistrilinn 2/14*
19:30 Keskkonnanädal 2/10*
20:00 Garaazist välja*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised Etnos*
21:20 Dokumentaalfilm. Sülem*
21:50 Saksofonist Villu Veski juubeliõhtu "Club1962"

PÜHAPÄEV, 15.07

09:00 Info TV
17:55 KAVA
18:00 Aleksei Turovski lood, 28. osa*
18:30 Ajaga sammu*
19:00 Kultuuripealinna kullafondist. Tummfilmide festival*
19:30 Pillimeeste klubi*
20:30 TÄNA. Pealinna uudised
20:50 Euroopa tee 4/13, vene keeles*
21:05 Helsinki - Tallinn, 9. osa*
21:35 Maatriks 1/8*
22:05 Jõgeva suupilli- ja löötsafestival 2/2
23:35 KAVA
23:40 TÄNA*
00:00 Helsinki - Tallinn, 9. osa*
00:30 Jõgeva suupilli- ja löötsafestival 2/2*
02:00 Info TV

„Meedia keskpunkt“ 4. juulil

Tallinna TV meediasaade analüüsib ka suvel poliitikat ja ajakirjandust Algu kell 21.20

Saatejuht: HEIMAR LENK
Osalised: ESTER SHANK ja MART UMMELAS

Keskerakond tegi võimsa avalduse – tagandada oma kohtadelt Aas ja Aeg. Riigikogu peab arutama riiklikult tähtsa küsimusena olukorda õiguskaitseorganeis. Ja muudki, millest muu meedia ei räägi!

Nädala juubilar MARC CHAGALL 125

On mõnevõrra isegi uskumatu, et Marc Chagallist pole seni veel tehtud väarikat mängufilmi. Tema erakordselt värvikas ja seiklusterohke elu annaks alust ka miniseriaaliks kunstniku elust mitmes riigis ja erinevate riigikordade ajal. Ta pärisnimi oli Moïse Segal, mis aga peagi muudeti vene ametnikele suupärasemaks Mark Šagaloviks. Tema isa oli sügavalt usklik heeringakaupmees. Sellest annavad tunnistust mitu Chagalli hilisemat teost, kus märkame teisi sümboleiks tõusnud mälestusi lapsepõlvkõlast. Neist puu ja lehm tähistasid seda peamist – Elu ennast.

Oma esimesed kunstiõpetused sai 7.7.1887 sündinud andekas poiss kodukülas. Aastal 1906 jagas talle kunstitarkust kohalikult üsna tuntud Vitebski portreemaalija Jehuda Pen. Muide, õpetas täiesti tasuta.

Aasta hiljem jätkas noor Chagall õpinguid juba Peterburis, tulevase kuulsuse Nikolai Roerichi joonistusklassis. Teda juhendasid ka Leon Bakst ja Mstislav Dobužinski. Need kontaktid viisid Chagalli kiiresti nii kunstnikerühmituse „Mir Iskusstva“ kui ka Sergei Djagilevi balletimaailma mõjusfääri. Esimest korda oli Chagalli töid näha õpilastööde näitusel, mida külastas ka kunstituhviline Riigiduumaaadik Max Winawer. Rikas riigimees määras Chagallile erastipen-

diumi, mis võimaldas noorel kunstnikul sõita Pariisi, rentida Montmartre'il väike stuudio ning alustada maailmavallustust.

Chagall tutvus nii tuntud kui ka alles tunnustamata kunstnikega, esmajoones aga nende töödega. Erilist innustust sai ta Louvre'is vanade meistrite maale imetledes. Chagall oli vaimustuses Gauguini, van Goghi ja Matisse'i maalidest. Suuresti suunasid teda fovism ja kubism, kuigi Picassost ja Braque'ist rohkem sai ta mõjutusi oma sõbra Robert Delaunay' töödest. Neis liitusid mõjuvaks tervikuks unenäod ja tegelikkus, lootused ja ettekujutused.

Chagall alustas õpinguid Pariisi kunstiakadeemias *La Palette*. Ei pääsenud ta ka Pariisi kunstirahva boheemlusmagnetist *La Ruche*, mis mesitaru kombel koondas noori ja ambitsioonikaid loojaid. Seal oli tal naabriks tulevane maailmanimi Modigliani. Pisut hiljem tahtis Chagalli ateljees elada ja töötada värvikas Chaim Soutine. Mesitaru valmis 1913. aastal Marc Chagalli kuulus meistriteos „Mina ja küla“.

Tema töid eksponeeriti Sügis-salongis ning ajalooliselt veelgi kuulsamas Sõltumatute salongis. Berliinis võis tänu oma sõbra Apollinaire'i kaasabile Chagalli töid näha mainekas salongis *Der Sturm*.

1914. aastal otsustas Chagall

kolida tagasi Vitebskisse. Ta võttis naiseks oma kauaaegse armastuse ja muusa, kohaliku juveliiri tütre Bella Rosenfeldi, kes peagi sünnitas talle tütre. Järgnes sõjaväekutse, kuid Chagallil õnnestus rindevint-sutusi vältida armeekantselei ametnikuna Petrogradis.

Pariisis oli Chagall tutvunud Anatoli Lunatšarskiga, kellest sai Nõukogude Venemaa suur kultuurijuht. Lunatšarski pak-

kus Chagallile töid Vitebski kultuurikomissarina. Algas pingeline näituste organiseerimine ja muuseumide avamine, Vitebski kunstiakadeemias hakati jälle noori õpetama. Chagallil õnnestus Vitebskisse tööle saada El Lissitzky ja Kazimir Malevitš. Osalt tänu paremale toiduainetega varustatusele kui suurlinnades. Paratamatult tekkisid aga konfliktid tollaste otsustajatega. Chagalli omanäolist, tihti apoliitilist loomingut kritiseeriti

ning talt nõuti ajastule vastavaid, rahvamasse innustavaid taieseid. Millegipärast läks ta tülli ka Malevitšiga.

Marc Chagall jättis komissari-töö pooleli ja kolis koos perega Moskvasse. Temast sai Moskva juudi kammerteatri kunstnik. Ta tegi kaastööd ka Jevgeni Vahtangovi lavastustele teatris „Habima“. Need paar aastat olid Chagallile rasked. Tunnustust polnud, raha oli vähe, tulevik oli ähmane. Lunatšarski kaasabil õnnestus tal koos perega Nõukogude Venemaalt põgeneda. Aasta elati Berliinis. 1923. aastast sai Chagallist jälle pariislane. Ta illustreeris piiblit, *La Fontaine*'i lugusid ja Gogoli suurteost „Surnud hinged“.

Pärast natsliku okupatsiooni algust peitis Chagall ennast Marseille's ning põgenes seejärel Hispaania ja Portugali olnud suusa ohus, sest Goebelsi käsul põletati Mannheimis avalikult Chagalli töid juba aastal 1933. Veidi enne sõda rippusid tema maalid „degeneratiivsete teoste“ väljapanekus, mille natsid mõnituseks korraldasid.

Ameerikas sai Marc Chagallist tõeline maailmanimi. Ta tegi dekoratsioonid Stravinski balletile „Tulilind“ – sellest sai sensatsioon. Menu oli ka tema teostatud dekoratsioonidel balletile „Aleko“, mis lavastati Mehhiikos. USA-s korraldati mitmes linnas Chagalli tööde

näitusi.

Kahjuks kaotas kunstnik hai-guse tõttu oma naise. Esimestel rahuaastatel pöördus Chagall tagasi Euroopasse ja asus elama Provence'i Prantsusmaal. Need aastad olid kunstniku loomingus eriliselt aktiivsed. Lisaks maalimisele pühendas ta palju aega ka graafikale, skulptuurile, keraamikale ja klaaskunstile.

Chagall kirjutas aastaid luuletusi. Ta võttis naiseks Valentina Brodsky, reisis Kreekas ja Iisraelis, kus täitis olulisi tellimustöid. Neid jätkus ka mitmele poole Pariisi. 1973. aastal külastas Marc Chagall Nõukogude Liitu. Mitte küll Vitebskit, aga Leningradi ja Moskvat.

Maailmakuulus kunstnik suri 97-aastaselt, 27. märtsil 1985 Prantsusmaal Nice'i lähedal. Selles linnas asub Chagalli muuseum. Ka Vitebskis tasub külastada Marc Chagalli majamuuseumi, kuigi seal võib näha vaid tuntud teoste koopiaid.

Chagall oli unikaalne looja, kes ei kujundanud küll oma koolkonda, kuid mõjutas paljusid kunstnikke oma piltideks saanud vormide maailmaga. Huvi pakub tema autobiograafia „Minu elu“ ja värsste kogumik „Ingel katuste kohal“. Lugega tasub ka kunstniku esimese naise Bella memuaare „Põlevad küünlad“, milles Chagalli illustatsioonid.

Enn Eesmaa

Kuuskemaa, Ruben ja Raave mõttekojas

Tallinna Kesklinna Valitsus ja KE kultuurikogu korraldavad

reedel, 6. juulil kell 14.00-16.00

Tallinna keskaja päevade raames Hopneri maja kaminasaalis (Raekoja plats 18)

Keskaja Kooli Mõttekoja

Keskaja elust ja vaimust jagavad: ajaloolane Jüri Kuuskemaa, kultuurikogu eestseisuse liige kirjanik Aarne Ruben, kultuurikogu esimees Raivo Raave. Mõttevahetus kohvitassi taga. Huvilised on teretulnud.

Osavõtust palume lahkesti teada anda: keskajakool@gmail.com

Kes vabandab kohtunik Leo Kunmani ees – ei keegi

Eesti Ekspress kirjutas (28. juuni „Alar Urm: kohtuvõimu nõrgestamine peab lõppema!“) loo kohtunik Leo Kunmani ja tema poja Janeki juhtumist, kes mõlemad jäid neile esitatud kelmusesüüdistuses lõplikult õigeks. Loo autor on büroos Lextal töötav vandeadvokaat Alar Urm, kes oli kohtus Leo Kunmani kaitsja.

Juhtum sai alguse juunis 2009 ja põhines kahel liiklusõnnetusel, mis tabasid kohtunik Kunmani. Asjaga asus tegelema kindlustusfirmas töötav ekspolitseinik. Kindlustusandja, ERGO Kindlustuse AS läks vahepeal isegi selleni, et kaposse kaebuse esitamise päeval koostati kohtuniku jaoks soodne kahju hüvitamise otsus. Kunmani enda arvates püüdis kindlustusandja talle sõnu suhu panna, justkui ei olekski kahtõnnetust olnud. „Raske hinnata,“ kirjutab advokaat Urm, „kas selline tegutsemine on lihtsalt kõigi kindlustusandjate mainet kahjustav püüd iga hinnaga hüvitamisest hoiduda või peaks siin rääkima kuritegudest – kindlustusandja kelmusest kliendi vastu või koguni tõendi loomisest kriminaalmenetluses.“

Kohtunik Kunman anti kohtu alla,

ent juba enne kohtu alla andmist võis kogu lugu lugeda meedias. Kahtlustuse esitamiseks, eriti kohtuniku puhul, rõhutab Urm, peab olema kaalukas põhjus ja kindlad tõendid. Kohtuniku kuritegu, isegi selle kahtlus, õhnestab usaldust riigi ja kohtuvõimu vastu. Seda suurem on

süüdistaval poolel lasuv vastutus. Kolmekordne kaotus niisuguses loos näitab, et keegi käitus äärmiselt valesti. Kas keegi ja kes vastutab, on siiani vastuseta. Vähe sellest – isegi see on vaid ilus unistus, et keegi Kunmani ees vabandaks.

Kohtu alla andmisele peaks eelnema põhjalik menetlus. Kunmani asjas seda aga ei olnud.

„Seega, kui saate kindlustuslepingu alusel garantiikirja, et kindlustus maksab autoremondi kinni, aga töökoda teeb mingil põhjusel praaki, tuleb karistada... autoomanikku! Ilmselt pole see piisavalt jabur, et sellist süüdistust konstrueerida, kuid nii maakohtu kui ka ringkonnakohtu otsustes see lähenemine põrmustati,“ kirjutab Urm.

Leo Kunmani enda sõnul annab toimunu põhjust mõelda, kas Eestis on olemas kohtuvõimu sõltumatus ning kohtuniku immuniteet. Kui on, siis milles see väljendub. Nagu parlamendiliikmetel, peaks ka kohtunik olemasoleva puutumatus nende suhtes toimuva kriminaalmenetluse suhtes. Muidu on tusastel uurijatel ja solvunud prokuröridel üsna lihtne oma pikki hambaid ja teravaid küüsi nende peal proovida. Juba alusetu

kahtlustuse esitamise ning üksikasjade meediasse lekitamise võimalus vähendab kohtuvõimu sõltumatust, arutleb Kunman.

Kesknädal soovitab kõigil, kel huvi teada, kuidas ja milliste õigusväliste vahenditega töötavad prokuratuur ja kapo, see lugu läbi lugeda. Muuhulgas on seal sees mõte, mida rääkisid „oma juhtumi“ puhul ka keskerakondlased Priit Toobal ja Ester Tuiksoo: „Taktika on, et läbi otsitakse korraga töökoht, sõidukid, kodu ja suvekodu. Kui kahtlustatavaid on mitu, siis kõik võimalikult ühel ajal. Sellega koos valmistatakse ette pressiteated, vähemalt avalikkuse tähelepanu väärivate juhtumite puhul. Samas võetakse ülekuulatult allkirjad vaikimiskohustuse kohta.“ Samaviisi käituti Toobali ja Tuiksooga 6. jaanuaril 2012. Ehk siis nii, et üks pool kasutab meediat oma jõu demonstreerimiseks, teisele aga surutakse peale vaikimiskohustus. Urm pakub, et nii just inimesi töödel-daksegi.

Esitame veel kord veel viimasel ajal korduvalt esitatud küsimuse – mis riigis me õieti elame? Sarnane küsimus on ka reformierakondlasele, Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimehel Rait Marustel, kui ta 28. juuni Eesti Päevalehes küsis prokuratuurilt – kelle huvides toimetate, seltsimehed? **Kn**

Keskerakonna suvepäevad

11. ja 12. augustil Vaibla puhkekeskuses Kolga-Jaani vallas

Asukoht: Võrtsjärve põhjakaldal, 32 km Viljandist Tartu suunas; 43 km Tartust Viljandi suunas. Lisateavet Vaibla puhkekeskuse kohta saate nende kodulehelt!

Osalejatele:

Suvepäevade avamine laupäeval kell 12. Piirkondadevahelised võistlused, poliitikaarutelud jm. Öhtul tants ansambli saatel ja meelelahutusprogramm. Pühapäeval hommikusöök ja ärasõit.

Majutus ja telkimine! Kuni 6. augustini osavõtutasu odavam, hiljem kallim. Kohapeal tasudes osavõtutasu väga kallis.

Suvepäevadele registreerumine Keskerakonna büroos. Osavõtutasu ja tasu majutuse eest kanda Eesti Keskerakonna arveldusarvele 10220031930016 SEB Pangas.

Kõikidele küsimustele vastused büroo telefonil 6 273 460 või meilitsi keskerakond@keskerakond.ee